

LIETUVOS RESPUBLIKOS VALSTYBĖS KONTROLĖ

SPRENDIMAS

DĖL VALSTYBĖS ĮMONĖS LIETUVOS ŽEMĖS ŪKIO IR MAISTO PRODUKTŲ RINKOS REGULIAVIMO AGENTŪROS 2000 METŲ FINANSINĖS ATSKAITOMYBĖS IR ŪKINĖS VEIKLOS TIKRINIMO REZULTATŲ

2002 m. sausio 15 d. Nr. 1

Vilnius

Valstybės kontrolieriaus pavaduotojas V.Švedas, išnagrinėjęs Valstybės įmonės Lietuvos žemės ūkio ir maisto produktų rinkos reguliavimo agentūros (toliau-Agentūra) 2000 m. finansines atskaitomybės ir ūkinės veiklos vertinimo dokumentus,

NUSTATĖ:

Agentūra Žemės ūkio ministerijos nustatyta tvarka įgyvendina valstybės žemės ūkio ir maisto produktų rinkos reguliavimo ir eksporto skatinimo programą (superka ir realizuoja pertekime žemės ūkio produkciją), tarpininkauja įmonėms, superkančioms žemės ūkio produkciją

Agentūros administravimo išlaidos bei nuostoliai, susidarę dėl supirktos ir parduotos žemės ūkio produkcijos kainų skirtumo ir kitų su šia veikla susijusių papildomų išlaidų, teisės aktų nustatyta tvarka dengiami iš valstybės biudžeto ar iš kitų valstybės lėšų. Šios išlaidos 2000 m. buvo dengiamos iš Kaimo rėmimo fondo, kuris formuojamas iš valstybės biudžeto lėšų.

Agentūroje 2000 m. 22,622 tūkst. Lt buvo viršytos žemės ūkio ministro 2000-10-19 įsakymu Nr.297 patvirtintoje sąmatoje numatytos lėšos, skirtos darbo užmokesčiui, įmokoms SODRAI bei sveikatos draudimui.

Pažeidžiant Buhalterinės apskaitos pagrindų įstatymo (1992-06-18 Nr 1-2654) 4 str 4 d bei Vyriausybės 1999-02-18 nutarimo Nr.172 "Dėl įmonės reprezentacinių sąnaudų pripažinimo mažinančiomis bendrąsias pajamas tvarkos patvirtinimo" 5 p. nuostatas, Agentūros 2000 m išlaidos reprezentacijai (viso - 9206,78 Lt., tame tarpe 916 Lt išleista kvėpalų pirkimui) nepagrįstos reprezentacinių sąnaudų nurašymo aktais.

Agentūroje neužtikrinta kelionės lapų, avanso apyskaitų ir degalų nurašymo aktų pildymo teisingumo kontrolė bei degalų nurašymo teisingumas.

Pažeidžiant Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Finansų ministerijos 1998-10-19 rašto Nr 07-10/8048 "Del automobilio panaudojimo ir degalų sunaudojimo dokumentų įforminimo" nurodymus, Agentūroje kuro sunaudojimo normos buvo patvirtintos nesilaikant susisiekimo ministro 1995-10-12 įsakymu Nr.405 patvirtinta Automobilių kuro normų nustatymo metodika.

Tikrinimo metu Agentūros generalinis direktorius V.Lape 2001-11-22 įsakymu Nr 02/99 patvirtino Agentūros automobilių naudojimo ir kuro sąnaudų apskaitos tvaiką, kuri paruošta vadovaujantis minėta metodika.

Agentūros generalinis direktorius V.Lape laikotarpiui nuo 2000-08-13 iki 2000-08-22 laikinajam naudojimui buvo paėmęs Agentūrai priklausantį automobilį Mercedes Benz 230V Amortizacinių atskaitymų 486,50 Lt išlaidos tikrinimo pradžioje nebuvo padengtos ir apskaitoje neužfiksuotos. Tuo įmonei padaryta 486,50 Lt žala.

Generalinis direktorius V.Lape pastoviai viršija jo paties patvirtintus pokalbių mobiliojo ryšio telefonu limitus. Apskaitos duomenimis generalinio direktoriaus V.Lapes įsiskolinimas 2001-11-01 buvo 3124,43 Lt.

Agentūros supirkti 1999 m. derliaus grūdai 2000 m. buvo saugomi 15-je įmonių Pažeidžiant Buhalterinės apskaitos pagrindų įstatymo (1992-06-18 Nr.1-2654) 14 str. nurodymus ir Vyriausybės 1999-06-03 nutarimo Nr.719 "Dėl inventORIZACIJOS tvarkos patvirtinimo" 3 p. reikalavimus. Agentūros balansiniai atsargų likučiai 1999-12-31 ir 2000-12-31 nepatvirtinti grūdų ir šaldytos galvijienos metinių inventORIZACIJŲ duomenimis. Taip pat nebuvo pateikti 2000 m. atliktų perpardavimui pirktų žemės ūkio ir maisto produktų inventORIZACIJŲ dokumentai. Agentūros generalinis direktorius V.Lape po tikrinimo 2001-12-05 raštu Nr.04/002-36 kreipėsi į grūdų perdirbimo įmones, kuriose laikomi Agentūrai priklausantys intervenciniai grūdai, su prašymu informuoti apie tai, kada bus atliekama grūdų inventORIZACIJA, kadangi Agentūra planuoja pasinaudoti teise deleguoti savo atstovą dalyvauti inventORIZUOJANT jai priklausančius grūdus, kaip tai yra numatyta žemės ūkio ministro 1999-12-31 įsakyme Nr.479.

Agentūra neužtikrina supirktų grūdų apsaugos prevencijos, dėl to UAB "Togeras" savavališkai panaudojo ir negrąžino 868,637 t II klasės maistinių kviečių ir 31 t. rugių už 463930,94 Lt Vyksta išieškojimo procesas. UAB "Gervita" neišsaugojo 1454 t 1999 m. derliaus 1 klasės kviečių ir atstatė juos iš 2000 m. derliaus grūdų, dėl to Agentūros skolinimosi sąnaudos, apmokamos biudžeto lėšomis. padidėjo 27953 Lt.

Agentūros atstovai 2000 metais nedalyvavo Agentūrai priklausančių 1999 m. derliaus grūdų partijų baigimo aktų sudaryme, nors būtent tuo metu buvo nustatyti 337642,43 Lt faktiniai saugojimo ir sandėliavimo nuostoliai, kurie dengiami iš Specialiosios kaimo rėmimo programos.

¹ Agentūros atstovai 2000 m. nedalyvavo 10-je iš 22-jų Agentūrai priklausančios 1998-1999 metais supirkto šaldytos galvijienos partijų baigimo aktų sudaryme, kai buvo nustatyti faktiniai 14529,09 kg natūralios netekties nuostoliai, kurie bus padengti iš Specialiosios kaimo rėmimo programos.

Dėl nurodytų priežasčių finansinėje atskaitomybėje atsiranda turto likučių ir faktinių tuno likučių nesutapimo rizika. Vėliau pastebėti neatitikimai bei netikslumai atvaizduojant ūkines operacijas gali turėti įtakos Agentūros veiklos rezultatams.

Agentūros pardavimai 2000 m. buvo nuostolingi, dėl kainų skirtumo, saugojimo ir lėšų skolinimosi išlaidų, natūralios grūdų ir šaldytos galvijienos netekties įmone patyrė 81030472 Lt nuostolį.

Agentūra 2000 m. pardavinėjo supirktą perteklinę I kategorijos galvijieną keturiomis skirtingomis kainomis, kurios priklausė nuo galvijienos supirkimo datų. Visa galvijiena buvo apskaitoma, kaip I kategorijos galvijiena. Agentūros generalinio direktoriaus 2000-01-12 įsakymu Nr.02/04 paskirtos skelbiamų šaldytos galvijienos I kategorijos ir aukščiausios rūšies troškintos jautienos mėsos konservų pardavimo konkursų komisijos posėdžiuose svarstant galvijienos pardavimą bei sudarant pardavimo kontraktus, buvo nurodoma parduodama prekė-"I kategorijos galvijiena" nurodant kainą, bet nenurodant jos įsigijimo laikotarpio, nors žemės ūkio ministras E. Makelis savo įsakymais nustatė skirtingas šaldytos galvijienos minimalias pardavimo kainas, priklausomai nuo jos supirkimo laikotarpio (1998 m. - 2600-3000 Lt/t, 1999 m. birželio-rugpjūčio mėn - 3200 Lt/t, 1999 m. rugsėjo-gruodžio mėn. - 3400 Lt/t). Agentūra pažeidė žemės ūkio ministro E. Makelio įsakymais 1999-02-12 Nr.70 ir 2000-01-12 Nr.12 nustatytą supirkto produkcijos pardavimo tvarką, kurioje nurodyta, kad tuo atveju, kai žemės ūkio ir maisto produktai parduodami mažesne kaina negu supirkti. pardavimo kainą tvirtina žemės ūkio ministras kolegijai pritarus. Agentūros vardu galvijienos pardavimo sutartis pasirašinėjo generalinis direktorius V. Lape. Agentūra 2000 m. savavališkai mažesne (vidutine kaina - 3069,40 Lt), negu žemės ūkio ministro E. Makelio 2000-01-12 įsakymu Nr.12 buvo patvirtinta - 3400 Lt/t, kaina pardavė 245,031 t 1999 m. rugsėjo - gruodžio mėn įsigytos šaldytos galvijienos. Tuo įmonei ir valstybei padaryta 81007,25 Lt $[(3400-3069,40) \times 245,031]$ žala.

Žemės ūkio ministrui 2000-04-06 įsakymu Nr.115 nustačius vidaus rinkos mėsos konservų kainą 1,28 Lt už indelį, konservai nebuvo pasiūlyti Krašto apsaugos ir Vidaus reikalų ministerijoms.

Agentūra nuo įsteigimo 1998 m. iki 2001-10-01, vykdydama perteklines žemės ūkio ir maisto produkcijos supirkimus bei realizavimus, iš viso patyrė 221843016 Lt nuostolių. Iki 2001-10-01 Žemės ūkio ministerija iš Kaimo rėmimo fondo ir Specialiosios kaimo rėmimo programos padengė 141884254 Lt, nepadengta nuostolių 2001-10-01 - 79958762 Lt.

Agentūra nuo jos įsteigimo 1998 m. perteklinius žemės ūkio ir maisto produktus supirkinėjo tik skolintomis lėšomis (su valstybės garantija) ir 2000 m. naudojo keturių komercinių bankų -

Vilniaus banko, Lietuvos žemės ūkio banko, Parex bank, KREDYT Bank - suteiktomis paskolomis Iš viso 2000 m. už suteiktas paskolas komerciniams bankams Agentūra sumokėjo 20812964.75 Lt palūkanų, kurios dengiamos iš valstybės biudžeto lėšų.

Žemės ūkio ministerijos Vidaus audito tarnyba nepateikė duomenų apie 2000 m. Agentūros vidaus auditą. Ši tarnyba 2001 m. atliko Agentūroje du tikrinimus, bet siūlymų, rekomendacijų bei patarimų, susijusių su tikrinta veikla ir nustatytų trūkumų šalinimu, Agentūros veiklos efektyvumo didinimu, įgyvendinant jos veiklos strategiją, ūkinę ir finansų politiką, nepateikė.

Agentūros vidaus kontrolės sistema neužtikrina Lietuvos Respublikos teises aktų laikymosi. ekonomiško, efektyvaus ir rezultatyvaus darbo, atsargų apsaugos prevencijos, efektyvaus ir racionalaus Kaimo rėmimo fondo lėšų naudojimo.

Vadovaujantis Valstybės ir savivaldybės įmonių įstatymo (1994-12-21 Nr. 1-722) 10 str. 11 p bei Agentūros įstatų, patvirtintų 1998-07-02 žemės ūkio ministro, 4.41 p., generalinis direktorius Lietuvos Respublikos įstatymų nustatyta tvarka privalo įmonei atlyginti nuostolius, padarytus dėl jo kaltės.

Įvertinęs, kad Agentūros generalinis direktorius V.Lapė padengė 486,50 Lt amortizacinių atskaitymų už automobilio Mercedes Benz 230V panaudojimą 2000-08-13 – 2000-08-22 laikotarpiu, bei vadovaudamasis Valstybės kontrolės įstatymo 35 str., valstybės kontrolieriaus pavaduotojas V. Švedas :

NUSPRENDĖ:

1. Pasiūlyti žemės ūkio ministrui J.Kraujeliui:

1.1 Už ūkinės-finansinės drausmės pažeidimus Agentūros generalinį direktorių V. Lapę įstatymų nustatyta tvarka atleisti iš užimamų pareigų;

1.2 Įvertinus tai, kad Agentūros administravimo išlaidos ir veiklos nuostoliai finansuojami iš valstybės biudžeto lėšų, šių lėšų panaudojimo prevencijai užtikrinti spręsti klausimą dėl Agentūros statuso; -

2. Agentūros generaliniam direktoriui V.Lapei už įmonei padarytą 81007,25 Lt turtinę žalą savavališkai mažesne negu žemės ūkio ministro E.Makelio 2000-01-12 įsakymu Nr. 12 patvirtinta minimalia pardavimo kaina pardavus 245,031 t galvijienos, skirti 10000 Lt dydžio piniginę nuoskaitą.

3. Įpareigoti Agentūros vyriausiąją finansininkę I.Ramanauskienę įstatymo nustatyta tvarka išskaičiuoti iš generalinio direktoriaus V.Lapės darbo užmokesčio piniginę nuoskaitą ir išieškotas sumas pervesti į valstybės biudžetą;

4. Įpareigoti Agentūros generalinį direktorių:

4.1 Įvertinant tai, kad galvijienos pardavimo kaina tiesiogiai priklauso nuo jos įsigijimo laikotarpio, užtikrinti, kad vidaus dokumentuose, susijusiuose su galvijienos pirkimu, apskaita ir realizavimu, būtų fiksuojamas jos įsigijimo laikotarpis;

4.2. užtikrinti efektyvų ir racionalų valstybės biudžeto lėšų, skirtų Agentūros administracinėms išlaidoms, naudojimą;

5. Medžiagą dėl savavališko 245,031 t galvijienos pardavimo mažesne, negu žemės ūkio ministro E.Makelio 2000-01-12 įsakymu Nr.12 patvirtinta minimalia pardavimo kaina, perduoti Valstybės kontrolės Kvotos ir prevencijos skyriui procesiniam sprendimui priimti,

6. Apie sprendimo vykdymą per 3 mėnesius nuo jo gavimo datos informuoti Valstybės kontrolę.

Sprendimas per 10 dienų nuo jo gavimo gali būti skundžiamas teismui.

Sprendimas siunčiamas Žemės ūkio ministerijai, Seimo Kaimo reikalų komitetui, Vilniaus apskrities valstybinei mokesčių inspekcijai ir VĮ Lietuvos žemės ūkio ir maisto produktų rinkos reguliavimo agentūros generaliniam direktoriui V.Lapei.

Valstybės kontrolieriaus pavaduotojas

V. Švedas